

P r o t o k ó ł.

1

Dnia 20 kwietnia 1948 r. w Krakowie. Członek Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich w Polsce, Sędzia Apelacyjny Śledczy do spraw wyjątkowego znaczenia Jan Sehn, na zasadzie i w trybie dekretu z dnia 10 listopada 1945 /Dz.U.R.P.Nr.51 poz.293/ w związku z art. 255, 107, 115 K.P.K. przesłuchał niżej wymienionego świadka, który po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, zeznał co następuje: - - - - -

Nazywam się Węgrzynowa Elżbieta, lat 37, religii rzymsko-katolickiej, narodowości i przynależności polskiej, buchalterka, zamieszkała w Krakowie ul. Krowoderska 51. - - - - -

W okresie okupacji pracowałam w przedsiębiorstwie fotografa i optyka Voigta w Krakowie przy ul. Floriańskiej 47. Firma ta wykonywała wówczas również powiększenia i kopiowała filmy fotograficzne, dostarczone jej w tym celu przez fotografów-amatorów. Ponieważ był to jeden z najlepiej wyposażonych w nowoczesną aparaturę tego rodzaju zakładów, przeto wielu Niemców zgłaszało się tam o wykonanie dla nich takich prac. Byli to Niemcy cywilni, żołnierze niemieccy /Wehrmacht/ i wszelkiego rodzaju policjanci. Oddawane przez nich do skopiowania filmy obejmowały różne obrazy począwszy od scen z życia prywatnego skończywszy na różnych scenach potwornych, np. scenach z egzekucji publicznych. Nierzadko zdarzało się, że Niemiec, który przyniósł film do skopiowania, był przez cały czas tej czynności obecny, kontrolował prace fotografa. W innych zaś wypadkach Niemcy ci pozostawiali filmy w naszym posiadaniu i zgłaszali się po ich odbiór i po odbiór odbitek fotograficznych dopiero po wykonaniu roboty. W tych wypadkach, gdy było to możliwe, sporządzaliśmy ze zdjęć, które ze względu na ich treść uznaliśmy za zasługujące na przechowanie,

co najmniej o jedną odbitkę więcej, aniżeli dany Niemiec zamówił. Te nadliczbowe odbitki wynosiłam z firmy i przechowywałam najpierw w domu, następnie w nieczynnym kominie fabrycznym a w końcu w starym patefonie. W ten sposób przechowałam je przez cały okres okupacji i obecnie przedkładam je Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich dla przejrzenia i ewentualnego wykorzystania w toku jej prac. - Dla wyjaśnienia pochodzenia i treści poszczególnych fotografii, komunikuję co następuje: - - - - -
Fotografie 1 - 3 są odbitkami z filmu, dostarczonego do skopionowania w roku 1941 przez umundurowanego Niemca /rodzaju munduru nie pamiętam/. Zdjęcia te przedstawiają dziedziniec więzienia przy ul. Montelupich w Krakowie. - - - - -
Fotografie Nr. 4 i 5 są odbitkami z filmu, dostarczonego przez policjanta niemieckiego w roku 1940 /pory roku nie pamiętam/. O ile sobie przypominam, przedstawiają one jakieś sceny z akcji w Myślenicach. - - - - -
Fotografia Nr. 6. jest odbitką z filmu, dostarczonego przez umundurowanego Niemca w roku 1940. Zdjęcie to sporządzone zostało w Polsce. Na pierwszym jego planie widoczne są radiodbiorniki. Akcja przedstawiona na zdjęciu jest represją za nieoddanie tych aparatów. - - - - -
Zdjęcia 7, 8, 9 są odbitkami z filmu, dostarczonego przez policjanta niemieckiego Schmidta, który zginął później w lubelskim. Przynosił on filmy, na których utrwalone były sceny z egzekucyj lub obrazki z domów publicznych. Zdjęcia 7-9 przedstawiają scenę z egzekucji publicznej, która odbyła się w Bochni. - - - - -
Zdjęcia 10 - 13 są odbitkami z kilku filmów, dostarczonych przez różnych Niemców cywilnych i umundurowanych, przedstawiają sceny z publicznej egzekucji przez powieszenie w Woli Duchackiej w roku 1942. Zwłoki powieszonych wisiały na szubienicy przez kilka dni, były oglądane i fotografowane przez różnych Niemców, matki

Niemki przyprowadzały nawet swoje dzieci. W czasie tej egzekucji jeden z powieszonych oberwał się. Zwiłki jego widoczne są za ciemnym słupkiem na fotografii Nr.12. - - - - -

X Fotografie 14 - 25 są odbitkami kilku filmów, dostarczonych przez różnych Niemców. Przedstawiają one sceny z publicznej egzekucji na nasypie kolejowym w Płaszowie w roku 1942. Do tych zdjęć odnosi się to samo co powiedziałam o zdjęciach poprzednich. - -

Fotografie 26 - 28 są odbitkami z filmu dostarczonego przez umundurowanego Niemca w roku 1942 i przedstawiają sceny z wykołębienia się pociągu towarowego w Bieżanowie. - - - - -

Zdjęcia 29 - 36 są kopiami z filmów dostarczonych przez żołnierzy niemieckich /Wehrmacht/ w pierwszym okresie okupacji, a więc z końcem roku 1939 i na przełomie 1939/40. Przedstawiają one sceny znęcania się przez żołnierzy niemieckich nad ludnością żydowską. Zdjęcia te dokonane zostały w różnych miejscowościach. Zlokalizować ich obecnie nie potrafię. - - - - -

Zdjęcie 37 jest odbitką z filmu jakiegoś wojskowego Niemca, przedstawia żydówkę na ulicy Tarnowa z końcem roku 1939. - - - - -

Zdjęcie 38 wykonane zostało dla jakiegoś umundurowanego Niemca z załogi obozu żydowskiego w Rabce. Wykonane ono zostało w roku 1943 i przedstawia scenę szarpania pracującego Żyda przez psy, pod nadzorem umundurowanego Niemca. - - - - -

Zdjęcia 39 - 44 są kopiami z kilku filmów, wykonanymi na ządanie różnych umundurowanych Niemców z końcem roku 1939 i na przełomie 1939/40, przedstawiają sceny z życia Żydów i traktowanie ludności żydowskiej przez Niemców w tym okresie na terenie miasta Krakowa. - - - - -

Zdjęcia 45 - 58 są kopiami z filmów, dostarczonych przez umundurowanych Niemców z różnych oddziałów policji, przedstawiają sceny z budowy murów getta krakowskiego, z życia mieszkańców getta i likwidacji getta w Krakowie. - - - - -

* Fotografia 59 jest kopią z filmu dostarczonego przez umundurowanego Niemca w roku 1943. Przedstawia scenę z getta warszawskiego po upadku powstania w tym getcie. - - - - -

* Fotografie 60 - 67 wykonane zostały również z filmów dostarczonych przez różnych Niemców umundurowanych. Przedstawiają one pomnik Jagiełły w Krakowie oraz sceny zburzenia tego pomnika przez Niemców w roku 1940. - - - - -

To samo odnosi się do fotografii 68 - 74, które przedstawiają sceny z burzenia pomnika Mickiewicza w Krakowie w roku 1940. -

* Film, z którego sporządzono fotografie 75 dostarczył Niemiec wojskowy. Fotografia ta przedstawia fragment ogrodu szpitala wojskowego przy ul. Wrocławskiej w Krakowie. Na cokole, na którym pozują żołnierze niemieccy fotografowi, ustawiona była figura Matki Boskiej. Figura ta widoczna jest obok cokołu. - - - - -

* Film, z którego sporządzono odbitkę oznaczoną jako fotografia 76 dostarczył gestapowiec z trupią główką w roku 1940. Na fotografii ma być utrwalony widok więzienia w Wiśniczu i istniejącego tam kościoła klasztornego. - - - - -

* Fotografia 77 wykonana na żądanie Niemca z dostarczonego przez niego filmu przedstawia tablicę, wmurowaną w ścianę budynku ratusza krakowskiego z okazji przemianowania Rynku Głównego na Plac Hitlera. - - - - -

Fotografia 78 sporządzona została konspiracyjnie przez Polaka. Jest to fotografia propagandowego plakatu niemieckiego, które masowo rozlepiano po mieście w lecie 1943. Na plakacie tym Polacy poprzemieniali znaki na mundurach, widocznych na tym afiszu żołnierzy. Żołnierzowi bitemu dorobiono znak swastyki a żołnierzowi bijącemu znak Orła Białego. - - - - -

Ponieważ wydane obecnie Komisji zdjęcia uzyskałam i przechowywałam z narażeniem na niebezpieczeństwo siebie i swojej rodziny, przeto pragnęłabym zachować je na pamiątkę, i dlatego też pro-

szę o zwrócenie mi ich po wykorzystaniu, a gdyby to było nie-
możliwe, o dostarczenie mi reprodukcji tych zdjęć. - - - - -
Odczytano. Na tym przesłuchanie i protokół niniejszy zakończono.

Świadek:

Węgrzyn Elżbieta
/Elżbieta Węgrzyn/

Protokołowała:

Krzyszyna Krzyżanowska
/Krzyszyna Szymańska/

Sędzia Apelacyjny Śledczy:

Jan Sehn
/Jan Sehn/

Biuro Udostępniania
i Archiwizacji Dokumentów